

VIURE COOPERATIVAMENT
ESPIRITUALITAT BENEDICTINA
ENMIG DEL MÓN

ANNA RAGON I CARDONER
LLUÍS PLANAS I VILELLA

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Anna Ragon i Cardoner
Lluís Planas i Vilella

Viure cooperativament
Espiritualitat benedictina enmig del món

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
2026

Primera edició, gener de 2026
© Anna Ragon i Cardoner i Lluís Planas i Vilella, 2026
La propietat d'aquesta edició és de
Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Ausiàs Marc, 92-98 – 08013 Barcelona
ISBN: 978-84-9191-400-6
Dipòsit legal: B. 21895-2025
Impress a Gráficas Rey

Disseny de la coberta: Jordi Avià

Pròleg

El llibre *Viure cooperativament*, de Lluís Planas i Anna Ragon, té dues parts ben diferenciades. La primera és un comentari als grans temes de la Regla de sant Benet. No és un comentari capítol per capítol, sinó que pren els continguts principals en dinou apartats. Entre aquests temes trobem primer aquells que a mi m'agrada anomenar l'instrument espiritual individual que ens proposa la Regla: «Escolta, fill», «Qui desitja veure dies feliços?», «Cercar Déu de veritat» i tants d'altres. Tots aquests títols són una mena d'eslògans benedictins per la capacitat sintètica que tenen d'expressar idees centrals de la nostra espiritualitat monàstica.

En segon lloc, encara dins de la primera part, hi trobem també els temes més organitzatius. A mi m'agrada dir que són aquells que presenten la Regla com una «economia», que etimològicament vol dir la llei d'una casa. Hi trobem, per exemple, els capítols sobre l'abat, sobre el treball, sobre la correcció.

En fer aquesta distinció, en cap cas no vull dir que aquesta part organitzativa no estigui també plena d'espiritualitat i de criteris, que en l'àmbit de la Regla troben el seu marc en l'opció personal que fan els monjos. Amb tot, algunes qüestions pràctiques poden ser aplicades a altres organitzacions de persones molt diverses. De fet, durant els darrers vint anys, des de Montserrat s'ha cuidat aquest diàleg i s'ha explicat i fet aquesta proposta benedictina a persones i institucions molt diverses. No cal dir, a més, que la bibliografia internacional sobre aquest mestratge benedictí en les organitzacions,

en les persones i en el lideratge és important, creix i esperem que continuï donant fruits.

En qualsevol comentari, allò que marca la diferència no és el contingut de la Regla de sant Benet, que és sempre el mateix, sinó l'enfocament dels autors.

En aquest cas, l'experiència de monjo benedictí durant seixanta anys del P. Lluís Planas i d'oblata del nostre monestir de la Sra. Anna Ragon que durant quasi tota la vida ha viscut l'espiritualitat de la Regla com a laica, hi ha reflexionat i n'ha escrit i compartit, ens situen davant un comentari vital, existencialista, que tracta tots els temes des d'una perspectiva personal, psicològica i relacional. Incorpora perspectives actuals com poden ser la tipologia dels silencis o l'advertència sobre la recepció que la mentalitat contemporània pot fer d'alguns conceptes per a nosaltres clars, com la humilitat, però que cal situar davant del lector d'avui.

En el fons, el comentari vol ser un apropament relacional a la Regla de sant Benet, de manera que es pugui recuperar com un camí de viure més intensament aquesta relació amb Déu, amb Jesucrist, amb un mateix i amb els altres.

Els darrers capítols d'aquesta primera part de comentari ja ens avancen cap a les qüestions comunitàries que seguiran, tractant el símbol de l'escola i aprofundint el llegat de Pacomi, que tenim per pare del cenobitisme monàstic, el monjo que visqué al segle tercer al desert d'Egipte i organitzà les primeres comunitats.

Inspirada en aquesta dimensió de la Regla, en la segona part del llibre, que s'anomena «La nostra proposta», es lliguen aquests continguts comunitaris benedictins i se'ls fa inspiradors d'un projecte de cooperativisme anomenat «de vida», perquè pretén abastar realment la vida de les persones que les formen.

La primera precisió aquí seria la de l'ús de la paraula cooperativa, que en aquests moments s'associa al d'una forma mercantil en la qual la propietat d'una empresa és dels seus treballadors cooperativistes. Una pregunta possible als autors seria: per què s'ha substituït

la paraula clàssica *comunitat*, la pròpia del model de la Regla i de la tradició cristiana, per *cooperativa de vida*? Puc imaginar que s'ha volgut un concepte que atragués més el lector actual? Potser més comprensible? Més trencador?

La proposta molt concreta de crear aquestes cooperatives de vida és humanament i socialment molt utòpica. Teòricament se sosté en l'ideal cristià del col·lectivisme dels Fets dels Apòstols, però això, com aquell mateix llibre i les cartes de Sant Pau ens relaten, ja era utòpic en el temps dels primers deixebles, que es reunien en cases de famílies cristianes benestants que, per tant, no havien col·lectivitzat les seves propietats.

Les realitats cooperatives funcionen una mica en l'àmbit empresarial de les societats de lliure mercat, però les històries concretes assenyalen que al cap dels anys, l'idealisme inicial sol obrir pas a correccions que han de donar resposta a l'individualisme present en la nostra societat.

Històricament, el cooperativisme de vida, o una vida que respongui a la comunitat de béns, només s'ha produït en la vida religiosa, com assenyalava Thomas Merton.

En el fons, allò més important a què ha de respondre una comunitat és transcendir els impulsos individuals i posar-los al servei dels altres, i això és immensament difícil si no està sostingut per una opció religiosa o ètica molt forta.

Dic això per destacar que en la proposta dels autors allò més important a què haurà de respondre el qui se senti cridat a aquest cooperativisme serà el fonament ètic i religiós de la seva opció, aspecte que també contempla el llibre, com no podria ser d'una altra manera en un escrit inspirat en l'espiritualitat benedictina.

Conec directament la tasca dels autors per difondre el coneixement d'aquesta espiritualitat benedictina a través de cursos, tallers i formació des de l'hostatgeria de Montserrat. Desitjo que cada cop més persones puguin gaudir de les virtuts i els criteris que va promoure sant Benet en la seva vida i en la seva Regla, i que els

monestirs hem custodiat per poder-los compartir avui amb la societat, des de la particularitat que té cada casa benedictina en el lloc i el moment de la història en què es troba.

MANEL GASCH HURIOS

Abat de Montserrat

Preàmbul

Sembla bastant evident que al món li cal una transformació global, no només a nivell geogràfic, és a dir, que arribi a tots els racons del planeta, sinó que, amb profunditat, capgiri la nostra vida tant privada com col·lectiva en gairebé tots els aspectes: en la dimensió personal, en les relacions interpersonals, en l'àmbit familiar, laboral, educatiu, judicial, econòmic, polític, ecològic... la llista és llarga, sí, i la situació reclama amb urgència un canvi.

A nivell personal augmenten les depressions, els suïcidis, els trastorns mentals i conductuals en infants i adolescents i joves, i els diagnòstics en patologies psicològiques van *in crescendo*; augmenta l'agressivitat i la violència; els conflictes en les relacions familiars acaben amb el trencament de parelles, amb maltractaments de pares a fills o de fills a pares; la soledat en què viuen tantes i tantes persones grans; creix sense aturador el nombre d'indigents, de sense-sostre; entre els joves també augmenta el nombre dels «ni-ni»; els conflictes relacionats amb els migrants, la manca de recursos energètics, la delinqüència exercida per menors, els abusos sexuals en grup...

D'altra banda, sembla que els joves vulguin trencar amb l'ordre establert contra el qual es rebel·len, de manera contundent, refusant, en alguns casos, el sistema policial i judicial i econòmic imperant. Els joves, com Greta Thunberg, lideren el rebuig al depredador sistema econòmic que impera al nostre món i exigeixen un canvi en la relació dels humans amb el planeta.

Tot i això, davant de tantes veus desesperançades i apocalíptiques, hi ha qui creu i treballa per un món millor i això fa que sorgeixin iniciatives solidàries com el banc d'aliments, les ajudes veïnals als sensellar; les acollides d'immigrants; o ONGs com Open Arms, el foment d'una alimentació de productes de proximitat, el Sindicat de Llogateres i moltes altres.

I enmig d'aquesta situació també creix la necessitat personal del retrobament amb un mateix, de l'autoconeixement i la necessitat d'aturada davant de tant moviment fa que augmentin les pràctiques com el ioga, la meditació o el *mindfulness*, mostrant d'aquesta manera la urgència de revaloració de la vida interior.

És clar que cal un canvi profund i intens no només a nivell estructural sinó, i sobretot, en la nostra mentalitat, un canvi que vagi a l'arrel de la nostra manera de ser i de viure.

Com a seguidors de Jesús, l'evangeli és el projecte vertebrador de la nostra vida i les Benaurances¹ un far que ens assenyala la ruta a seguir.

Jesús comença el sermó de la muntanya, la seva primera predicació a les multituds, amb les Benaurances, on anuncia un projecte de vida alliberador, no només per a aquells que són pobres des del punt de vista material, sinó també per als qui ho són des del punt de vista humà i espiritual.

En les Benaurances, Jesús presenta el Regne: un programa de vida que transcorre pel camí de l'autèntica felicitat i que va motivant comunitats d'homes i dones que s'estimen i que, estimant, s'obren als altres per compartir la felicitat del Regne i viure en comunió.

Els pobres de les Benaurances no són només els qui estan necessitats, sinó també aquells que, com a opció de vida, decideixen ser pobres per solidaritat al servei dels altres; pobres són també els que tothom mira malament perquè estan mancats de prestigi, d'es-

1. Mt 5,1-11; Lc 6,20-26.

tudis, de coneixement, de cultura i que ocupen els llocs més baixos davant d'un món competitiu.

Jesús ens demana als seus seguidors que siguem misericordiosos i que compartim la vida amb els altres. Que ens comprometem amb la felicitat dels altres i que esdevinguem portadors del Regne de Déu. Que treballem per la pau com a mediadors del Regne de Déu, no com una imposició, sinó com un oferiment de vida i comunió. Que siguem capaços d'acompanyar els qui ploren i pateixen. Que siguem humils, ja que la terra és un regal que Déu dona a l'home, no és una conquesta obtinguda a través de la guerra i la destrucció, sinó una herència que la humanitat, de generació en generació, rep pel camí de la humilitat i que hem de poder regalar a les generacions futures, sense manipulacions ni destrucció, i que esdevingui, així, un regal per compartir amb felicitat amb tota la humanitat.

Aquest text de l'evangeli ha il·luminat l'elaboració de la proposta que presentem en aquest llibre fixant-nos en les diferents cares de la pobresa en el nostre món i que apareixen també en la proclama que Jesús fa a les Benaurances.

Paral·lelament, veiem i creiem que el model de vida monàstica que planteja sant Benet pot esdevenir un paradigma per a la reconstrucció d'aquesta realitat que, com una nau que s'enfonsa i fa aigües pertot arreu, cal que sigui calafatejada de nou amb una quilla feta amb nous materials que la pugui fer surar davant les tempestes que la mar aixeca.

Abans de començar a llegir

Ens alegra que us hàgiu llançat a conèixer què s'amaga darrere el títol del nostre llibre. Veureu que tot ell està inspirat en la Regla de sant Benet; és per això que us recomanem que l'aneu llegint en paral·lel i que la tingueu al costat² a mesura que aneu avançant en la lectura del llibre. Potser el millor és que comenceu amb la lectura de la Regla, seguint els capítols que anem comentant. D'aquesta manera, podreu captar en un primer moment l'aire del text de SB³ i amb el comentari anar-hi entrant a poc a poc. Per ajudar-vos-hi, a peu de pàgina fem constar els capítols de la RB als quals fem referència, ja que no sempre seguim l'ordre original. És un text que demana més d'una lectura, una lectura pausada i meditada. No vulgueu córrer.

A mesura que aneu llegint el nostre llibre hi anireu trobant nombroses referències a la vida monàstica i, per tant, hi apareixeran els termes *monjo*, *abat*, *comunitat*, *majordom*... La nostra reflexió parteix de la Regla de sant Benet; és per això que és inevitable la referència explícita a la vida monàstica i l'ús del lèxic que li és propi. Però aquest llibre no està adreçat als monjos, sinó a tots aquells que cerquen Déu i volen seguir i viure l'evangeli de Jesucrist en el món, allà on cadascú viu, treballa i es relaciona.

2. A la bibliografia trobareu algunes edicions de la *Regla de sant Benet*.

3. Al llarg del llibre farem servir les sigles RB per referir-nos a la Regla de sant Benet i SB per sant Benet; així com per referir-nos a l'Antic Testament farem servir AT, i per al Nou Testament, NT.

No som monjos, però compartim amb els monjos aquest desig profund de cercar Déu. I no vivim aïllats, tots vivim en comunitat. La persona humana és relació i la nostra comunitat o «comunitats» són la família, els veïns, els companys de feina, la parròquia... tots aquells àmbits en què entrem en relació amb l'altre, relacions que podem humanitzar si ens mirem l'altre com un germà de la nostra comunitat, sigui familiar, laboral, veïnal...

Quan parlem d'abat, prior, majordom podem també fer un pas enllà: el pare i la mare són l'abat en el si d'una família; si ocupem un lloc de responsabilitat a la feina, allà soc l'abat; quan algú se m'adreça demanant-me orientació o consell, jo seré l'abat; o quan a la parròquia lidero els catequistes, soc l'abat...

Quan hem de tenir cura de l'economia, dels béns materials, llavors serem el majordom...

Pot ser que al començament ens costi, però és important concretar en la nostra pròpia realitat els ensenyaments que sant Benet ens ha transmès en la seva Regla.

Primera part:
Seguint la Regla de sant Benet

1. Escolta, fill⁴

Segons els darrers estudis mèdics, sembla que a partir de la setena setmana d'embaràs, encara que el sentit de l'oïda no estigui del tot desenvolupat, el fetus ja respon als sons i percep els batecs del cor de la mare, la respiració, els moviments digestius i la veu materna. És el sentit de l'oïda el que el posarà «en relació amb» i així esdevindrà un ésser relacional.

«Escolta, fill...» Així és com comença el pròleg de la RB. És com l'inici a una nova vida. Pot sorprendre'ns aquest to de proximitat, propi de la calidesa i l'afecte d'una relació familiar que contrasta amb el to propi d'un text jurídic que hom podria esperar com a inici d'una regla, un text que, en principi, té com a objectiu una ordenació, establir unes normes estrictes que ha de seguir tot aquell qui desitgi entrar en un monestir.

Benet potser no té la intenció de centrar el text en un reguitzell de normes a seguir, sinó que el que busca és subratllar la disposició, l'actitud que ha d'adoptar aquell qui truca al monestir. D'aquesta disposició a escoltar en naixerà una relació, marcada sota el signe d'aquest «fill»; per tant, una relació paternofilial. I és no perdent de vista aquesta relació entre l'abat i el monjo, entre el mestre i el deixeble, entre Déu i el creient, que hem de llegir la RB. Si tenim present aquesta relació, ens resultarà menys traumàtica la lectura d'alguns dels capítols potser més durs de la RB, com poden ser els de la humilitat i l'obediència, o els capítols dedicats a la correcció d'al-

gunes actituds o conductes reprovables. Caldrà, certament, que ens situem en el moment històric i en el llenguatge propi de l'època i intentem fer-ne una conversió al nostre moment present, però sense oblidar mai que aquell qui va al davant és un pare que mirarà d'educar els monjos com un pare fa amb els seus fills. A l'hora de llegir la RB i també l'evangeli, és determinant fer-ho des d'aquesta perspectiva i prenent com a model la imatge de Déu com a Pare.

Potser en les nostres relacions familiars hem viscut l'experiència, sigui com a pares o com a fills, d'haver-nos trobat en algun moment en què els nostres pares se'ns han adreçat (o nosaltres ho hem fet als nostres fills) amb aquestes paraules: «Escolta, fill.» Potser ha estat en alguna situació en què hem volgut aconsellar, o bé amonestar, o bé asserenar, o bé fer reflexionar, i amb l'intent que el nostre interlocutor no se'ns reboti i se'ns posi a la defensiva, hem començat dient aquest «escolta», per tal de reclamar l'atenció, una actitud d'obertura i d'acolliment d'aquell que teníem al davant, i aquest «fill», potser no l'hem dit explícitament, potser l'hem anomenat pel seu nom, distingint-lo i identificant-lo com una persona única, diferent de la resta dels seus germans, perquè volíem que l'altre sentís que és estimat com a únic. Tots sabem com són d'importantes les paraules que fem servir quan ens adrecem als altres, i de manera especial quan exercim sobre l'altre una certa autoritat (de pares a fills, de mestres a alumnes, d'abat a monjos, de directius a treballadors...). És important aconseguir que qui ens escolti vegi en nosaltres algú que li vol bé, algú que desitja la seva felicitat, d'aquí el to que ha de tenir aquest «escolta». M'imagino Benet escrivint la seva RB amb un to empàtic, proper, d'estimació més que de retret o disciplinari, encara que hi hagi alguns capítols que per la seva duresa puguin no semblar-ho.

Benet s'adreça així, amb un «tu», al deixeble. Aquest «tutejar» de Benet amb el deixeble també definirà el tipus de relació personal entre el mestre i el deixeble. Mai l'individu queda confós i perdut enmig de la comunitat. La comunitat és un conjunt de «jos» que

forma un nosaltres, però conservant la singularitat de cada un dels membres que la formen, perquè és aquesta multiplicitat i pluralitat d'identitats el que fa créixer i enriqueix, dia rere dia, el grup, la família, la comunitat. Aquesta relació tan personal, individual i única és la mena de relació que Déu estableix amb cada un dels éssers creats, i és la mena de relació que l'evangeli i també Benet a través de la seva Regla ens conviden a mantenir amb Déu i a establir amb tots aquells amb qui fem camí, siguin els germans de comunitat, siguin els membres de la nostra família, els companys de feina, els veïns...

Benet vol que les nostres relacions siguin de tu a tu, i que també ho sigui la nostra relació amb nosaltres mateixos: una relació construïda des de la mirada de l'amor, sense oblidar que és així com Déu ens mira malgrat les nostres febleses.

Aquest «tutejar» de Benet que trobem al llarg de tot el pròleg també subratlla el caràcter personal i intransferible de la crida. Déu ens crida a cadascun pel nostre nom, com el bon pastor fa amb les seves ovelles, i lluny d'actituds o comportaments gregaris, la crida demana una resposta personal, només meua; és, per tant, una crida a la maduresa en tant que demana una resposta responsable i compromesa, que exigeix al deixeble un treball interior, en altres paraules, la conversió.

Veurem com l'actitud de l'escolta, demanada pel pare i viscuda com a fill, és la disposició essencial que es requereix a qui vulgui seguir la RB, i també l'evangeli. I aquesta actitud d'escolta serà l'actitud bàsica, la matèria primera de la qual sorgiran altres actituds clau en la vida del deixeble com són la humilitat, el silenci i l'obediència, i és des de l'escolta que les nostres relacions amb Déu, amb els altres i amb nosaltres mateixos esdevindran relacions d'amor, plenament humanes, humanitzades i *humanitzadores*.

Al llarg de tot el pròleg trobem un vaivé de paraules relacionades amb escoltar, oir, orelles, també amb el sentit de la vista (ulls, veure...). Aquests mots insisteixen en l'actitud d'escolta del deixeb-

ble, mentre que el mestre diu, parla, anuncia, exhorta, mostra... Aquesta insistent repetició en l'escolta, ens fa pensar en la crida constant de Déu, és, en certa manera, la dinàmica de la pròpia vida en què Déu no es cansa mai de cridar-nos i de dir-nos: «escolta».

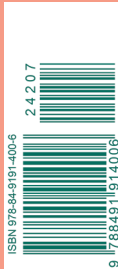
La importància d'aquesta actitud d'escolta ja és subratllada en el baptisme: en la celebració del baptisme es contempla, tot i que sovint és omès, el ritu de l'*efatà* («obre't»), en què es demana a Déu que obri les orelles del nounat a la seva paraula: «Jesús va fer que els sords poguessin sentir i els muts poguessin parlar. Que ell et concedeixi de poder escoltar aviat la seva paraula i professar la fe, a lloança i glòria de Déu Pare».⁵

Però, què vol dir Benet quan diu «escolta»?

Ben segur que molts de nosaltres, en algun moment o altre, ens hem trobat en una consulta mèdica i el metge ha agafat el seu fonedo i ens ha auscultat, és a dir, ha escoltat atentament els batecs del nostre cor i la nostra respiració.

Bé, i què hi té a veure això amb sant Benet? Doncs que la primera paraula que trobem a la seva Regla, al pròleg, és precisament *obsculta* o bé *ausculta*, segons el text interpolat i els diferents manuscrits que ens han arribat. No hi fa res, perquè la paraula *obscultare* va derivar en *auscultare* i d'aquí passà a *auscultare*. La majoria de versions de la RB han decidit traduir aquests mots per «escolta» (no entrarem en discussions filològiques nascudes del significat del llatí medieval, però Benet hauria pogut fer servir el mot llatí *audi* i, en canvi, opta per aquest *obsculta/ausculta* que té un significat més profund). Ara bé, si ens fixem en l'evolució de la paraula llatina, veurem que el nostre auscultar deriva d'*auscultare* (< *obscultare*) i fàcilment ens adonarem que el significat d'aquesta paraula va més enllà d'un simple escoltar. És escoltar amb molta atenció, sense que res no ens distregui, amb cura, en silenci, amb una certa tensió.

5. Celebració litúrgica del sagrament del baptisme.

Després de la COVID-19, confiàvem en un canvi de rumb global, però sembla que res no ha canviat: hi ha pobresa, solitud, conflictes, individualisme, marginació...

Hem d'oblidar-nos d'aquell futur imaginat i que tant esperàvem? Et proposem un repte: descobreix una nova manera de viure i de relacionar-te amb tota la realitat a partir de la reflexió sobre un text del segle vi. Necessitem nodrir el nostre interior amb una espiritualitat que faci brotar una relació profunda amb Déu, amb nosaltres mateixos, amb els altres i amb tota la Creació, i que amb la pregària i la lectura bíblica, l'autoconeixement, l'acolliment i fent ús del llenguatge de les cures aprenuem a crear vincles que afavoreixin la construcció d'autèntiques comunitats seguint les orientacions que sant Benet descriu a la seva Regla.

